

Oponentský posudek bakalářské práce FHS UK Praha

Název práce: Sociologická analýza mediálních obsahů na sociální síti Instagram během první vlny pandemie covid-19, aneb #spolutozvládneme

Autorka: Veronika Kratochvílová

Pro bakalářskou práci si studentka Veronika Kratochvílová zvolila velmi zajímavé a aktuální téma. Zaměřila se na analýzu hesla „spolu to zvládneme“, které se stalo během pandemie jedním z nejužívanějších hesel řadou aktérů. Studentka zkoumala užití tohoto hesla v kontextu sociální síti Instagram, jež se stal stejně jako ostatní sociální média důležitou součástí každodenního života většiny lidí s přístupem k internetu v posledních letech a v době pandemie zvláště.

Jako teoreticko-epistemologický rámec pro zkoumání si vybrala vhodně symbolický interakcionismus, přičemž představení východisek tohoto přístupu věnuje studentka větší část teoretické části práce. Není zcela typické, že se v sociologických studiích věnuje tolik prostoru představení obecných teoretických východisek, ze kterých empirická studie vychází, ale v tomto případě je patrné, že pro studentku to bylo důležité. Co bych uvítala v teoretické části práce, je více prostoru věnovanému poznatkům o specifiích sociálního jednání a interakce v digitálním prostoru, konkrétně pak také o sociální síti Instagram a roli hashtagu v rámci interakce na sociálních sítích, jehož analýze byla věnována pozornost v empirické části práce. Poznatků k tomuto tématu není v české literatuře mnoho, ale v zahraničí je již možno najít inspirativní studie.

V rámci svého empirického zkoumání se studentka rozhodla vhodně využít sémioticko-strukturální analýzu. Přičemž uplatněné postupy při analýze jsou řádně popsány v metodologické části. V souvislosti s metodologií výzkumu bych se však ráda zastavila u vývěru vzorku. Studentka uvádí, že při výběru analyzovaného vzorku vycházela z 1317 snímků obrazovky. Zajímalo by mě, kolik to však bylo reálně příspěvků? Dále uvádí, že vybrala z těchto snímků 12 příspěvků. Kritéria, která uvádí, že byla využita pro účelový výběr, mi přijdou dosti obecná (příspěvky označené hashtagem, zveřejněné na Instagramu v období března a dubna 2020). Nebylo možné poté, co studentka znala povahu příspěvků, určit nějaká další či konkrétnější kritéria na základě nichž by vzorek mohl být více homogenní (např. typ aktérů, který heslo použili: jednotlivci vs. instituce). Nebo naopak vidí nějaký význam v heterogenitě vzorku příspěvků? V neposlední řadě by mě k metodologii výzkumu zajímalo, jak studentka uvažovala o tom, co bude vstupovat do analýzy. O Instagramu se ví, že jeho uživatelé již nesdílejí své myšlenky ani tak formou textu, ale hlavně je pro ně obraz, a i proto ve studiích je analyzována spíše vizuální složka Instagramu. Zajímalo by mě, proč se studentka rozhodla analyzovat i text? Jak významnou roli hrál v analýze obraz?

Prezentace zjištění se skládá ze tří částí: prezentace analýzy konkrétních sdělení, interpretace analyzovaných příspěvků a závěr. V první části jsou detailně představeny výsledky sémioticko-strukturální analýzy jednotlivých příspěvků. V rámci analýzy byla věnována také pozornost ideologickému rámci sdělení. Zajímalo by mě, proč byl ke všem sdělením přiřazen stejný komentář k ideologickému rámci, jak byl ideologický rámec analyzován. Další část analýzy zahrnovala prezentaci interpretací zjištění. Tato část je členěna do několika kategorií: ochranné zdravotní pomůcky, výzvy, pohyb a sport či pivo. Z textu není zcela jasné, jak tyto kategorie vznikaly a proč byly vybrány právě tyto. Na jedné straně tyto

kategorie můžeme chápat jako identifikaci určitých specifických významů, se kterými aktéři spojovali hashtag „spolu to zvládneme“. V tomto kontextu mě však překvapila různá obecnost těchto kategorií od velmi konkrétních jako jsou ochranné pomůcky, ale i velmi obecných jako ekonomické aspekty. Ráda bych se proto dozvěděla o vzniku a logice kategorií něco více. Až v závěru se studentka vrací k výzkumným otázkám, což mi přijde škoda, protože již interpretace mohla být navázána na výzkumné otázky. Odpovědi na výzkumné otázky tak působí dosti zkratkovitě a stereotypně. Např. odpověď na první otázku, která se vztahuje k významům, které se pojily s hashtagem vůbec nepředstavuje širokou paletu významů, kterou studentka odhalila v rámci analýzy. Naopak uvádí taková zevšeobecnující tvrzení jako: „Metafora #spolutozvládneme zastřešovala veškeré aktivity, které česká společnost na jaře 2020 podnikala“ (s.85). Odpověď na druhou výzkumnou otázku – jakou symbolickou povahu jednání vzbudilo? – je postavena spíše na znalostech z teoretické části než z empirického výzkumu. Uvedené závěry na poslední výzkumnou otázku – jak fungoval hashtag v každodennosti /pandemické realitě) – mě přijdou obzvláště obecné, vycházející spíše z poznatků z teorie, než z empirických dat. Je vhodné se při formulování závěrů vrátit v kvalitativním typu výzkumu k teoretickým poznatkům z úvodní části studie, ale proto aby byly využity pro interpretaci dat, ne pro formulaci závěrů samotných, což se v práci bohužel objevuje závěru opakovaně.

Bakalářská práce je psán kultivovaným jazykem. Také grafická podoba práce umožňuje čtenáři snadnou orientaci v textu a čtení. Studentka dodržuje pravidla citační etiky.

Vzhledem k výše uvedenému navrhuji bakalářskou práci hodnotit známkou *velmi dobře* s přihlédnutím k obhajobě.

Magdaléna Šťovíčková Jantulová

V Praze 29.8.2022